

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Római Katolikus Teológia
1.3 Intézet	Római Katolikus Didaktika Teológia
1.4 Szakterület	római katolikus teológia (vallástanár);
1.5 Képzési szint	alap
1.6 Szak / Képesítés	római katolikus didaktika teológia (vallástanár);

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Keresztény rítusok						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Nóda Mózes						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Nóda Mózes						
2.4 Tanulmányi év	3	2.5 Félév	1	2.6 Értékelés módja	vizsga	2.7 Tantárgy típusa	kötelező – alap

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					44
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					14
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					38
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					14
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama					116
3.8 A félév össz-óraszama					172
3.9 Kreditszám					6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	Nincs
4.2 Kompetenciabeli	A nyugati liturgia kialakulásának története.. A szentmise liturgiája és bemutatása.. A liturgikus év kialakulása és szerkezete.

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	Táblával és videoprojektorral felszerelt terem
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Táblával és videoprojektorral felszerelt terem; intézeti könyvtár

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

kompetenciák Szakmai kompetenciák	<p>A nyugati és keleti liturgiák kialakulásának alapismerete</p> <p>A szentmise szerkezete, végzésének szabályai, a szentmise teológiája</p> <p>A liturgikus év, mint a keresztyén élet alapritmusa</p> <p>A liturgikus teológia helye és szerepe a katolikus egyházban</p>
kompetenciák Transzverzális	<p>A liturgia teológiájának alapfokú megismerése</p> <p>A liturgikus teológia jelentőségének megértése</p> <p>A liturgikus teológia gyakorlati alkalmazása</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A liturgikus könyvek és szövegek értelmezési képessége
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<p>A liturgikus érzék elsajátítása</p> <p>Az liturgia kulcsfogalmainak elsajátítása és megértése</p> <p>Az egyház liturgiájának megértése</p>

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A liturgia meghatározása, helye a teológiában, a liturgia teológiája, a liturgia a Szentháromság műve, misztérium, szimbólumok.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 13–29; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 34–44; Kunzler, <i>Az egyház liturgiája</i> , 32–51.
2. Az ószövetség liturgiája, a keresztyén liturgia ószövetségi gyökerei.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 33–38; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 467–471; Kunzler, <i>Az egyház liturgiája</i> , 55–62.
3. A liturgia története, liturgikus központok, a bizánci rítus, a nyugati liturgia születése és fejlődése.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 39–42; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 475–493; Jungmann, <i>A szentmise</i> , 7–17.
4. A liturgia aranykora, a tridentinum liturgikus reformja.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 42–64; Várnagy,

		<i>Liturgika</i> , 503–506; Jungmann, A <i>szentmise</i> , 57–74.
5. A liturgikus mozgalom története és hatása	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 68–73; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 522–525; Jungmann, A <i>szentmise</i> , 87–95.
6. A liturgikus mozgalom és a II vatikáni zsinat reformja.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 68–73; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 522–525; Jungmann, A <i>szentmise</i> , 87–95.
7. A liturgia ünneplése, a szentmise.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 73–88; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 249–281; Jungmann, A <i>szentmise</i> , 158–211.
8. A szentmise bemutatásának helye és kellékei.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 88–95; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 316–350; Jungmann, A <i>szentmise</i> , 220–224.
9. A zsolozsma liturgiája: kialakulása és szerkezete.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 96–102; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 194–209; Dobszay, A <i>zsolozsma</i> , 13–30;
10. A liturgikus idő, az egyházi év kialakulása, advent.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 103–112; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 370–390; Radó, <i>Az egyházi év</i> , 9–43.
11. Karácsony és a szent negyvennap.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 114–126; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 427–434; Radó, <i>Az egyházi év</i> ,

		44–59.
12. A húsvéti szent három nap: nagycsütörtök, nagypéntek, nagyszombat.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 127–146; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 390–310; Radó, <i>Az egyházi év</i> , 127–136.
13. Húsvét vasárnap és a húsvéti idő ünneplése.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 148–152; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 406–416; Radó, <i>Az egyházi év</i> , 136–147.
14. Az évközi idő és a szentek ünnepei.	előadás	Nóda, <i>Liturgika</i> , 154–160; Várnagy, <i>Liturgika</i> , 439–453; Radó, <i>Az egyházi év</i> , 148–195.
<p>Könyvészet</p> <p><i>A II. vatikáni zsinat tanítása</i>, szerk. Dr. CSERHÁTI József, Dr. FÁBIÁN Árpád, Bp. 2000.</p> <p>BARSI Balázs - DOBSZAY László, <i>"Íme, most fölme gyünk Jeruzsálembe"</i>, Bp., 2001.</p> <p>BARSI Balázs, <i>Úrjöv et</i>, Bp., 2000.</p> <p>DOBSZAY László, <i>A zsolozsma</i>, Bp., 1999.</p> <p>DOLHAI Lajos, <i>A liturgia teológiája</i>, Bp., 2002.</p> <p>IVANCSÓ István, <i>A keleti liturgiák</i>, Nyíregyháza, 2002.</p> <p>JUNGMANN, J.A., <i>A szentmise</i>, Eisenstadt 1977.</p> <p>KUNZLER, Michael, <i>Az egyház liturgiája</i>, Szeged, 2005.</p> <p>NÓDA Mózes, <i>Liturgika</i>, Kolozsvár, 2009..</p> <p>RADÓ Polikárp, <i>Az egyházi év</i>, Pannonhalma 1998.</p> <p>RATZINGER, Joseph, <i>A liturgia szelleme</i>, Bp., 2002.</p> <p>THÖLE, Reinhard, <i>Bevezetés az ortodoxia világába</i>, Bp., 2001.</p> <p>VÁRNAGY Antal, <i>Liturgika</i>, Abaliget, 1996.</p>		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A szentmise liturgiája a II. vatikáni zsinat előtt.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
2. A liturgia teológiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
3. Ortodox egyház liturgiája	diákok előadása,	Részletes

	kérdések megvitatása	bibliográfia a szeminárium jegyzékben
4. Görög katolikus egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
5. Református egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
6. Evangélikus egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
7. Az unitárius egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
8. Az anglikán egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
9. A baptista egyház liturgiája	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
10. A zene és az ének szerepe a liturgiában	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
11. Az közösség szerepe és részvétele a szentmisén	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
12. A Mediator Dei enciklika tanítása a szentmiséről	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
13. A Liturgikus Konstitúció tanítása a szentmiséről	diákok előadása, kérdések megvitatása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
14. Helyi liturgikus szokások	diákok előadása, módszerek alkalmazása	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
Könyvészet		
<i>A Katolikus Egyház Katekizmusa</i> , Bp., 1994. <i>A II. vatikáni zsinat tanítása</i> , szerk. Dr. CSERHÁTI J., Dr. FÁBIÁN Á., Bp. 2000. <i>Az Egyházi Törvénykönyv</i> , szerk. ERDŐ P., Bp., 1983. <i>Általános Rendelkezések az Imaórák Liturgiájáról</i> , in: <i>Az imaórák liturgiája I.</i> Budapest 1991, 25.		

<p>BARSI B. - DOBSZAY L., <i>"Íme, most fölme gyünk Jeruzsálembe"</i>, Bp., 2001.</p> <p>BARSI B., <i>Úrjöv et</i>, Bp., 2000.</p> <p>BOUYER, L., <i>Építész et és liturgia</i>, Szeged 2000.</p> <p>BRANIȘTE, E. – NIȚOIU, Gh. – NEDA, Gh., <i>Liturgică specială</i>, București, 1997.</p> <p>CSELÉNYI I., <i>Az eukarisztis liturgiája</i>, in: Athanasia 5, Nyíregyháza, 1997.</p> <p>DOBSZAY L., <i>A zsolozsma</i>, in: Egyházzenei füzetek I/1, 1999, 7.</p> <p>DOLHAI L., <i>A liturgia teológiája</i>, Bp., 2002.</p> <p>EVDUKINOV, P., <i>Ortodoxia</i>, București, 1996.</p> <p>IVANCSÓ I., <i>A keleti liturgiák</i>, Nyíregyháza, 2002.</p> <p>IVANCSÓ I., <i>A liturgia mint az identitás kifejezője</i>, in: Athanasia 6, Nyíregyháza,</p> <p>JAKUBINYI Gy., <i>Vallási archontológia</i>, Gyulafehérvár, 2004.</p> <p>JUNGMANN, J.A., <i>A szentmise</i>, Eisenstadt 1977.</p> <p>KUNZLER, M., <i>Az egyház liturgiája</i>, Szeged, 2005.</p> <p>MIHÁLYI G., <i>Liturgia és hitélet</i>, é.n.</p> <p>MIKLÓSHÁZY A., <i>Benedicamus Domino Áldjuk az Urat!</i>, Eisenstadt 1984.</p> <p>NÓDA MÓZES, <i>Liturgika</i>, Kolozsvár, 2005.</p> <p>RADÓ P., <i>Az egyházi év</i>, Pannonhalma 1998.</p> <p>RADÓ P., <i>Sacra liturgia</i>. In: FÉLREGYHÁZY J., <i>Az egyház a korai középkorban</i>, Bp., 1967.</p> <p>RATZINGER, J., <i>A liturgia szelleme</i>, Bp., 2002.</p> <p>ROMANO, G., <i>A liturgia szelleme</i>, Bp., 1840</p> <p>SASVÁRI L., <i>A világ örmény katolikussága</i>, in: <i>Az örmény katolikus egyház története és művészete</i>, szerk. FANCSALI J. és ISSEKUTZ S., Bp., 1999.</p> <p>THÖLE, Reinhard, <i>Bevezetés az ortodoxia világába</i>, Bp., 2001.</p> <p>VÁRNAGY A., <i>Liturgika</i>, Abaliget, 1996.</p> <p>SZUNYOGH X. F., <i>A szent zsolozsma</i>, <http://gimn-db.piar.hu/pazmany/k256.htm> (2005. május 3.)</p> <p>SUITBERT, B. OSB, <i>A zsolozsma-imádság teológiai alapjai</i>, in: Egyházzenei füzetek I/1, 1999, 99–105.</p>		
---	--	--

9. A tantárgy tartalmának összhangba hozása az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásaival.

A tantárgy tartalma megegyezik az egyetemi oktatásban a fontosabb egyetemeken liturgikus teológia tartalmával és módszereivel.

A tárgy keretében figyelembe vesszük a kortárs liturgikus irodalom eredményeit.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Kulcsfogalmak és liturgia szerkezetének, szerepének megértése	Féléves részvizsga (írásbeli) és félév végi vizsga (írásbeli)	75 %
10.5 Szeminárium	Szemináriumi dolgozat megfelelése a liturgikus kutatás módszertanának	Félév végi írásbeli vizsga	25 %

	A szemináriumi témák elsajátítása	A részvizsga és félév végi vizsga keretében	L. 10.4
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<p>A liturgikus teológia alapfogalmainak ismerete; a liturgia alapcselekményeinek ismerete; Az alapvető liturgikus cselekmények ismerete Vizsga feltételek: Nóda Mózes: Liturgika; A II. vatikáni zsinatot megelőző liturgikus reform; A liturgia reformja (elektronikus formátumban közölve.) A vizsga: írásbeli. A parciális és vizsgajegy 75%+szeminárium 25% A parciális a nyolcadik hét után, ekkor küldöm a tételsort is. A szemináriumi tevékenység elvárásait drd. Száva Péter közli.</p>			

Kitöltés dátuma
2018.ápr.23.

Előadás felelőse
Dr. Nóda Mózes

Szeminárium felelőse
drd. . Száva Péter

Az intézeti jóváhagyás dátuma
2018. ápr. 30.

Intézetigazgató
Dr. Zamfir Korinna